

(המשך מעמוד 7)

מזורות של למעלה מחצי מיליון יהודים). השארת המשך העליה לאחר כן כי בעיה פתוחה לעתיד, תלויה בהסכם הודי.

מאתורי הסכם זה עמדו לא רק אנשי ערב אלהאדי בארץ, אלא גם שני האישים המרכזיים בעולם הערבי של אז: נורי אל-סעיד בעיראק ומוסטאפא אל-נאחאס באשא, ראש ממשלת מצרים ומנהיג מפלגת אל-חאפד. אנשי הליגה מיהרו אל הסוכנות היהודית. הם ראו בטיטה זו מעשה היסטורי, כי לדעתם היתה הצלחה המיידית של חצי מיליון יהודים ממחנות ההשמדה הנאציים דבר חשוב מכל דבר אחר. הסכמה ערבית לעליה מיידית כזאת היתה משמיה את הקרקע מתחת לטענות הבריטיות, שחיבלו בהצלחה מתוך טענה כי אין לאן להביא את היהודים הניצולים. אילו הופרכה טענה זו, היתה ממשלת אמריקה נאלצת (תחת לחץ היהודים) להפעיל מצידה לחץ כבד על הבריטים, כדי לפתוח בפעולת-הצלה גדולה. לתדהמתם של לקהריסקי וחבריו לא נתקבלה בשרותם בסבר פנים יפות בבנין הסוכנות היהודית. הנהלת הסוכנות היהודית, בהנהגת דויד בן-גוריון, לא רק שדחתה את ההצעה בבוז, אלא אף אירגנה מסע-השפעה מצד ציבורי, שפירסם את ההצעה ושם ארץ תה ללעג ולקלס, תוך כדי סילוף מוחלט של פרטיה החשובים. האישים היהודיים שהשתתפו במשאיומתן הוגדרו ככוגדים וכממשיכי-דמות (בדומה להגדרת יורשיהם כי "יהודי מהיפית", בנאומי האחרון של ביגלי על ועידת-פלורנץ). אחד מראשי מסע זה היה ד"ר צוריאל קרליבך המנוח.

תיאור פרשה זו בספרו של אהרון כהן, אחרי שהציבור כבר שמע על פרשות בראנד וקסטנר, היה עשוי לעורר בלב הקורא — בארץ ובעולם — כמה שאלות חמורות: האם חבלה זו בהסכם עבד אלהאדי עלתה בחייהם של חצי מיליון יהודים? איזה ענין היה לביגלי ולחבריו לחבל בהסכם, ולהסגיר באותה שעה את בראנד לידו השלטונות הבריטיים?

לאהרון כהן, שהיה איש השמאל המובהק של השומר-הצעיר, היתה כמובן תשובה מ"שלו, אם כי אין להניח שהתכוונן לפרט אותה בספרו העיוני. הוא הניח כי האוריינטציה של ביגלי וחבריו על האימפריאליזם הבריטי סיגורה את עיניהם והובילה אותם לדרך הרת-אסונות, בה הפכו בעל כורחם לסוכני המזימות הבריטיות במרחב. במלים עדינות רמזו כהן על סקנה זו עוד בעיתון בפני ועדת האו"ם, כשסיפר על פרשה זו: "ההנהגה היהודית הרשמית הייתה סטה להיכנס למשאיומתן על הצעות הערב, בים, שגורא בעיניה ככלת-מספיקות בהש"חאה להבטחת הרמות, שניתנו לה באותה תקופה מצד קברניטי המדיניות הבריטית... (האנגלים) עודדו אז את מנהיגי היהודים ברמזים ובהבטחות, עד כי התפתו להאמין כי שוב אין ליהודים צורך לחפש דרך ל"הסכם עם הערבים... בציבור היהודי היתה רוחחת באותם הימים שמועה כי מיסטר צירציל בעצמו הבטיח לאחד מראשי המנהיגים היהודיים כי אחרי המלחמה, יוציא בשביל היהודים את השוּף מן הפודינג".

שום דבר לא ילך לאיבוד אצלי...

ב"חודשים האחרונים עבד כהן כהן קהתנות על ספרו זה. כתב הוא לי אחד מידידיו, ביום 18 באפריל 1958: "אני זקוק למיסמכים (מסויימים) אם לא תמצא את המיסמכים עצמם, שמא אתה זוכר את פרטי הדברים, ולפי מידת זכרוןך איאלץ להחליט באינו מידה יכול אני לטפל בנקודות (מסויימות) אלה, או שעלי לעזוב, ולעזרי, אמנם יש מספיק גם בלעדית...". וכעבור חודש, ב"13 במאי: "המיסמכים שהזכרת ומצאיים אצלי... שום דבר לא ילך לאיבוד אצלי...".

היה ברור כי תחת ידו של אהרון כהן מתרכז ארכיון אדיר של מיסמכים היסטוריים, שיכלו לשמש בסיס לכתב-אישום חי מור נגד ביגלי בשטח הערבי, לערער את האגדה שביגלי חוזר עליה לעתים כה קרובות: "תמיד השטנו את ידנו לשלום, אך שום ערבי לא היה מוכן לקבלה". לגבי איש כמו ביגלי, החרד מאד למעמדו בהיסטוריה, והמקדיש מאמצים ניכרים מאד לתיאור ההיסטוריה באור הריצו לו, היתה בהצטרפותו של ארכיון זה סכנה רצינית ממשית. הופעתו הקרובה של ספרו של כהן היתה עשויה להביא אותו במבוכה מדינית חמורה, ביחוד לאור גיבוש חוגים ציבוריים רחבים — מנחום גולדמן ועד הפעולה השמית — הרואים בקו בשטח זה אסון. הבטחתו כי "הספר לא יופיע, וכי הארכיון תהיה לא יישאר בידי אהרון כהן, גם כלי-סלף שיפיק דם לשר-הבטחון".

רדיו

קול ישראל

לא בושר

התעללותם של מנהלי קול-ישראל ועורכי החדשות שלו בציבור הגיעה השבוע לשיא חדש, בשידור מהדורת החדשות של שעה 9 בערב יום הראשון. למהדורה זו, אושרה לפירסום על-ידי השלטונות ידיעה שכל תושבי ישראל ציפו לה בכליון עיניים: מי היא אותה אישיות מיסטרית מ"מפ"ם, ש"מעצרה גרם לשערורייה הפוליטית? אנשי קול-ישראל שידרו לבסוף את שמו של אהרון כהן. אולם לפני שעשו זאת הם הכריחו את האזרח להאזין לניתוח מ"מזה על תוצאות הבחירות בא"י פארו, ובהודעה על פתיחת ועידה של מדינות ברית קולומבו, נוסף לידעיות-חוץ אחרות. קשה להאמין ששיקול פוליטי, ולא התעללות צינית במאזין, הוא שגרם לסדר זה.

סגנון הביקורת

במרכז התכנית בשדה האמנות והתרבות, ששודרה בשבת לפני שבוע, עמדה הצגתה החדשה של הבימה: רחוב המדרגות. ארבעה מבקרים חיזו את דעתם על ההצגה: דב בר מלכין ובנו יעקב, ושני אנשי מעריב אורי קיסרי ויצחק אברהמי. דעתם של הארבעה לא היתה שונה, אם כי הם ניסחו אותה בצורה שונה. הצגה מבישה... עלבון לעדה בישראל... אמר יעקב מלכין. "אני סבור שרחוב המדרגות בחיפה כבר יהיה סלול, עד ששחקני הבימה יהיו מסוגלים לדבר ב"מבטא ספרדי", אמר אורי קיסרי בביקורתו המאופקת. "אני מציע שתי דקות דומיה לאות אבל", הציע דב מלכין. זאת היתה גם דעתם של רוב הצופים בהצגה.

דעתו של ישראל בקר, במאי ההצגה, היתה — כפי שאפשר היה לצפות — אחרת לגמרי. הוא מיד סינן ידיעה לעתונות, כי הוא עומד לתבוע את קול-ישראל לדין על הוצאת דיבה, משום שהדברים שנאמרו ב"תכנית חרנו ממסגרת הביקורת המקובלת וגרמו נזק למחברת, לבמאי ולתיאטרון. הגיב אורי קיסרי: "לאן גינע את יתחילו לתבוע לדין על כתיבת ביקורת? שחקנים ובמאים צריכים לשכות בשתי-הדין נוערו בשבילים בתור אמנים, כדי להגיב על ב"קורות נגדם". הוסיף דב בר מלכין: "מה שאמרנו היה בסדר גמור; יש לי תמיהה גדולה אחת: איך הבימה מציגה מחזה כזה. האיום במשפט נועד להרבות רעש סביב הצגה כושלת".

אולם מנהל קול-ישראל, צבי זינר, לא חשב כמבקרים. הוא לא רצה צרות עם הבימה. התוצאה: קול-ישראל יתנצל בפניו מר בקר, על סגנון הביקורת שידרה.

תדרין

המישדרים המפורסמים מטה עשויים להיות מעניינים. סינויים אפשריים.

● המחברת מכינרת (קול-ישראל, יום ד', 21.30) — פזמוניה ולחנית של נעמי שמר.

● קול אחד ואחד (קול-ישראל, יום ה', 21.30) — פיטר פריי ויוסף טרגון מק ליטים בתערוכת המיזעוטים בעכו.

● התיירים באים (קול-ישראל, שבת, 21.25) — קטעים נבחרים מהטובה שבהצגות רביעיית מועדון התיאטרון.

● אנשי גבורות (קול-ישראל, יום א', 18.45) — אלימלך רם מראיין את רבקה אבולעפיה בת ה'84, יוצאת ראשון-לציון ומראשונות תל-אביב.

● ללא כותרת (קול-ישראל, יום א', 20.00) — הופעת אמני אולימפיה.

● מוסיקה בת זמננו (קול-ישראל, יום ב', תכנית ב', 18.30) — מוסיקה חדישה, שנוגנה בפסטיבל שטרסבורג 1958.

המאזין הזהיר לא יפתח את מקלטו בתאריכים ובשעות הבאים מטה, פן יטבע בגלי השעמוס.

● כשרה האמנות והתרבות (קול-ישראל, שבת, 17.35) — קטעים העומדים במרכזו התעניינות הקהל התרבותי ב"ישראל כמו: האדריכלות הברזילאית ותערוכת אמנות ביוגוסת בלוגדון.

● נאומים גדולים (קול-ישראל, יום א', 22.15) — חיים קלמן ארוזוורוב וברל כצנל'סון מועלים מקברם, כדי לחשתתף בתערוכה הבחירות של מא"י.

מגיע לו!

צעקו ילדי הכיתות הנמוכות של בתי הספר העממיים שבסביבות קולנוע צפון, שנזעקו ובאו משובח בליץ לאולם ההמתנה של הקולנוע לשחזור תנועותיו בליל הרצח. "מסכן", היו כמה ילדות, שהביעו את רגשותיהן משראו את בליץ כבול בידיו וברגליו. מרביטם היו בדעה אחרת: "מגיע לו! הוא רוצח".

את ההגנה על רפאל ("טומי") בליץ, הנאשם ברצח המהנדס פדיה פייאטלי, קיבל לידיו עורך-הדין החיפאי אלפרד פרנק לגמרי במקרה. פרנק ישב באחד מערבי הקיץ בבית-קפה על הכרמל, הבחין באורח אחר שנעץ בו מבטי תמוהן, כשהוא מסתכל חליפות בו ובעתון הערב שבידו. לבסוף לא יכול עוד האורח להתאפק. הוא ניגש לפרנק, כשהעתון בידו, ואמר: "תסלח לי, אבל אתה דומה דמיון מפתיע לאיש שבתמונה".

האיש שבתמונה לא היה אחר מאשר רפאל בליץ, שנתפס בידי המשטרה ימים אחדים קודם לכן. פרנק העמיד את הפונה אליו על טעותו, לקח את העתון בידו והחל לקרוא. כבר בשורה הראשונה נאמר כי בליץ נולד בהולנד. פרנק, יליד הולנד בעצמו ובעל פראקטיקה מסופעת בקרב עולי הולנד בישראל, החליט לפעול מיד. הוא שלח מברק באמצעות מכשיר הטלפון של בית-הקפה, הודיע למטה מחוז תל-אביב של המשטרה כי ברצונו להגן על בליץ.

ליד מודעות איתלו

חיכו שלושת שופטי בית המשפט המחוזי בתל-אביב לחסברותיהם של התובע, עורך הדין נתן אמיתי והסניגור אלפרד פרנק בו נגדם טתו של פייאטלי. גם מחוץ לאולם בית המשפט עומדים השופטים באותו סדר בו הם יושבים בדין: הנשיא התורן מרדכי (מקסי) קנת (במרכז) השופט יצחק זונדליץ סימון והשופט יצחק גביוון משמאל.